

Türkiye’de Vergi Rekortmenlerine Genel Bir Bakış

Selçuk Buyrukoğlu¹

Özet

Türkiye’de dolaysız vergiler sınıfında yer alan gelir ve kurumlar vergisi açısından listelenen vergi rekortmenleri, en fazla vergi tahakkuk eden mükellefler arasından seçilmektedir. Mahremiyet ilkesi gereği listede isminin görünmesini istemeyen mükelleflere yer verilmezken, diğer mükellefler; isim, kazançlarının faaliyet türü, tahakkuk eden vergi tutarı ve il bilgilerine yer verilerek ilan edilmektedir. Temel gayesi devlete fazla vergi ödeyen mükellefleri onurlandırmak olan bu uygulamanın ekonomik ve sosyal itibar açısından da etkili olduğu söylenebilir.

Türkiye’de 2019-2024 dönemindeki gelir ve kurumlar vergisi rekortmenlerinin ele alındığı bu çalışmada, vergi rekortmenliği uygulamasının tarihsel gelişimi, yasal dayanağı ve ekonomik sonuçları incelenmiş; gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine ilişkin istatistikler aracılığıyla rekortmenlerin yapısal özellikleri değerlendirilmiştir. Bulgular sonucunda, gelir vergisi mükelleflerinin kurumlar vergisi mükelleflerine nispeten isminin açıklanmasını istemediği görülmüştür. Ayrıca, gelir vergisindeki kazanç türünün menkul sermaye iradı, kurumlar vergisinde ise bankacılık sektörünün ağırlıklı olduğu bir tablo ortaya çıkmıştır. Vergi rekortmenlerinin ağırlıklı olarak İstanbul’dan çıkmasının ise bu ilde sanayinin gelişmesi ve iş merkezlerinin burada bulunmasıyla alakalı olduğu düşünülmektedir. Son olarak vergi rekortmenlerinin kadın-erkek tasnifine yer verilmiş ve rekortmenlerin ağırlıklı olarak erkek mükelleflerden oluştuğu görülmüştür. Bu durumun sebebinin ise kadınların işgücüne katılım oranının erkeklere nispeten daha düşük olması ile alakalı olduğu yönünde görüş bildirilmiştir.

1 Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İİBE, Maliye Bölümü, sbuyrukoglu@cumhuriyet.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4335-1575.

1. GİRİŞ

Türkiye’de her yıl ilk 100 sıradaki gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin tahakkuk ettikleri vergi miktarı listesini temsil eden vergi rekortmenleri ekonomik, sosyal ve mali açıdan önemli bir yere sahiptir. Gelir İdaresi Başkanlığı’nın (GİB) bu mükelleflere takdim ettiği plaketer ile sınırlı etkiye sahip olduğu düşünölen rekortmenlik kavramı, diğeri mükelleflere nispeten özellikle sosyal prestij ve finansal yeterlilikler açısından daha etkin bir yapıya kavuşacaktır.

Tarihsel başlangıcı tam olarak bilinmeyen vergi rekortmenliği kavramının yapılan incelemeler neticesinde 1200’lü yıllarda dahi telaffuz edildiğı görölmektedir. Günümüzde ise GİB’in resmi internet sitesinde en eski 1998 yılına kadar verileri içeren vergi rekortmenleri listesi yerel ve ulusal basında yer alan haberlere dayandırılarak 1970’li yıllara kadar uzanmaktadır.

2019-2024 yılları arasındaki gelir ve kurumlar vergisi rekortmenlerinin incelendiğı bu çalışma, rekortmen mükelleflerin; sektör, il, kadın-erkek ayrımı ve kazanç unsuru bakımından tasnif edilmesi ile ortaya çıkan sonuçların ekonomik yapıyı, sermaye dağılımını ve bölgesel kalkınma eşitsizliklerini yansıtan önemli bir gösterge olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bakımdan yayınlanan listelerin ayrıntılı olarak incelendiğı ve bu listelere göre politika önerileri sunulması durumunda daha etkili, şeffaf ve verimli bir vergi yapısına kavuşulabilecektir.

2. REKORTMEN VE REKORTMENLİK KAVRAMI

Türk Dil Kurumu *rekortmeni* “rekör kıran kimse” *rekortmenlik* kavramını ise “rekör kırma işi” olarak tanımlamaktadır. (TDK, Genel Türkçe Sözlük). Genellikle spor müsabakalarında kullanılan rekortmen kavramı her yıl en fazla vergi tahakkuk eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri açısından da kullanılmaktadır. Vergiye gönüllü uyum sağlamış, yüksek gelir elde eden ve şeffaf vergi beyanına sahip mükelleflerden ilk 100 sırada yer almış olanlar isimlerinin yayınlanmama mahremiyeti de dikkate alınarak ilan edilmektedir. Bu listenin oluşturulmasında GİB’in rekortmen mükellefleri onore etme gayesi temel amaç gibi gösterilse de mükelleflerin ekonomik ve sosyal itibarı açısından da önemli bir argüman olabilmektedir. Vergi planlaması yapılırken gözden kaçırılmaması gereken bir unsur da, vergi rekortmenleri listesinde yer alan firmaların kamu nezdinde olumlu bir imajının olmasıdır (Demir ve Gökçen, 2014:25).

3. VERGİ REKORTMENLİĞİNİN TARİHSEL SÜRECİ

Vergi rekortmeni listesinin yayımlandığı vergiler olan gelir ve kurumlar vergilerinin yasalaştığı yıl olan 1949 yılı ile birlikte rekortmenlerinde yayımlandığı düşünülmekle birlikte, yapılan literatür çalışması neticesinde vergi rekortmenleri listesinin ne zamandan itibaren yayımlandığına ilişkin net bir veriye ulaşılamamıştır. GİB'in resmi internet sitesindeki istatistikler başlığında gelir ve kurumlar vergisine ilişkin en çok vergi ödeyen mükellefler listesi 1998 yılına kadar gitmekle birlikte, bu listenin daha eski tarihlere kadar var olduğu düşünülmektedir. Yapılan incelemede, bu husustaki ilk söylemlerin Özdal (2014)'ün çalışmasında yer alan “... XIII. yüzyılda, Halep'in imalâthane işletmecileri içerisinde vergi rekortmenleri genellikle dabakhane sahipleri arasından çıkıyordu” ifadelerinden yola çıkarak 1200'li yıllara kadar dayandığını göstermektedir. Ayrıca, Uz'un (2005) çalışmasının, Konya Ser'îye Sicillerinin incelendiği 148 numaralı defterin tamamı, merkez mahalleleri ile köylerin 1264/1848 yılı vergi mükellefleri listelerini ihtiva ettiği görülmektedir. Bu listeler incelendiğinde ise; “*1. Sınıf vergi miktarı esas alındığında en düşük vergiyi 50'şer kuruşla Abdülaziz ve Şibosman Rumi mahalleleri vergi mükellefleri tarafından, en yüksek vergi ise: 201 kuruşla Şerefşirin mahallesi vergi mükelleflerince ödenmiştir.*” ifadelerine yer verilmiştir. Bu ifadeler Türkiye genelini kapsamasa da Konya ili kapsamında en fazla vergi ödeyen mükelleflerin listelendiğini kanıtlamaktadır. Vergi rekortmenliğine ilişkin Capital dergisinde 01.06.2002 tarihinde yer alan bir habere göre, iş adamı Nafiz Yürekli'nin 1968 yılında, 1970-1980'li yıllarda ise müteahhitlerin vergi rekortmeni olarak ön planda olduğuna vurgu yapılmıştır. Ayrıca 08.04.2007 tarihinde Güngör Uras'ın Milliyet gazetesinde yer alan “Yıllar boyu vergi rekortmenleri değişiyor” başlıklı köşe yazısında vergi rekortmenliğinde 1976 yılına kadar veri paylaşımı yapılmıştır. Vergi rekortmenlerinin ilan edildiği yıllardan birisi olarak kabul edilebilecek zaman dilimi ise 1987'dir. Nitekim Vatansever (2017) Turgut Uzer'in biyografisini ele aldığı çalışmasında “... 1987 yılı Kocaeli mahalli gazetesinde “ilimizde en yüksek vergi verenler” listesinde on altıncı (veya on sekizinci) olarak ismimi gördüğümde önce isim benzerliği zannettim, biraz araştırınca hakikaten vergi rekortmenleri listesindekinin ben olduğumu anladım.” ifadesine yer vererek ilgili yılda da vergi rekortmenleri listesinin yayımlandığını vurgulamıştır. 1980'li yıllarda vergi rekortmenliğine ilişkin ulaşılabilen bir diğer kaynak ise Vikipedi Özgür Ansiklopedideki Matild Manukyan'a ait biyografidir. Bu biyografide Manukyan'ın 1986,1987,1990,1991,1992,1993 yıllarında 6 kez vergi rekortmeni olarak çeşitli ödüller aldığına değinilmiştir.

4. VERGİ REKORTMENLİĞİNİN YASAL DAYANAĞI

Vergilendirmede tipiklik ilkesi gereği her somut fiilin soyut bir hukuk normuna dayandırılması gerekmektedir. Vergi rekortmenlerinin ilan edilmesinin de bir yasal dayanağı bulunmaktadır. 561 sayılı En Fazla Vergi Tahakkuk Eden Gelir ve Kurumlar Vergisi Mükelleflerinin Açıklanmasına İlişkin Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin 1. maddesinde; “4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 5 inci maddesinin dördüncü fıkrasında “Mükelleflerin vergi tarhına esas olan beyanları, kesinleşen vergi ve cezaları ile vadesi geçtiği halde ödenmemiş bulunan vergi ve ceza miktarları Maliye Bakanlığınca açıklanabilir. Maliye Bakanlığı bu yetkisini mahalline devredebilir.” ifadelerine yer verilmiş ve vergi rekortmenlerinin ilan edilmesinde doğrudan 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’na atıf yapılmıştır. Ayrıca, “Bu hükmün uyarınca, beyan edilen matrah üzerinden adına en fazla vergi tahakkuk eden gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin açıklanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi bu tebliğin amaç ve kapsamını teşkil etmektedir.” denilerek vergi rekortmenlerinin belirlenmesindeki usul ve esasların 561 sayılı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile mümkün olduğu vurgulanmıştır. Bu genel tebliğe göre dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıdaki şekilde özetlenebilmektedir:

- *Beyan edilen matrah üzerinden adına en fazla vergi tahakkuk eden gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin açıklanmasında; mükelleflerin yıllık gelir vergisi ve kurumlar vergisi beyannamelerinde gösterdikleri matrahlar ve beyanları üzerinden tarh olunan gelir ve kurumlar vergileri ile mükelleflerin ad ve unvanları dikkate alınacaktır.*
- *Açıklama, Türkiye genelinde adına en fazla vergi tahakkuk eden gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden 100 mükellefe kadar olanların ad ve unvanları, faaliyet türü, tahakkuk eden vergi tutarı ve mükelleflerin bağlı oldukları Vergi Dairesi Başkanlığı/Defterdarlık bilgilerini içerecek şekilde listelenecektir. Listelerde 100 mükellefe kadar Türkiye genelinde ve her ilin kendi içerisinde adına en fazla vergi tahakkuk eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefi yer alacaktır.*
- *Türkiye genelinde adına en fazla vergi tahakkuk eden gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden 100 mükellefe kadar olanların yer aldığı listeler (bilgilerinin açıklanmasını istemeyenler hariç) Gelir İdaresi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından Temmuz ayı sonuna kadar, her ilin kendi içerisinde adına en fazla vergi tahakkuk eden gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden 100 mükellefe kadar olanların yer aldığı listeler (bilgilerinin açıklanmasını istemeyenler hariç) ise mükelleflerin bağlı oldukları Vergi Dairesi Başkanlıkları/Defterdarlıklar tarafından Ağustos ayı sonuna kadar hazırlanacaktır.*

- *Türkiye genelinde adına en fazla vergi tahakkuk eden gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden 100 mükellefe kadar olanların yer aldığı listeler (bilgilerinin açıklanmasını istemeyenler hariç) Gelir İdaresi Başkanlığının resmî internet adresinde Gelir İdaresi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından her yıl Ağustos ayı sonuna kadar açıklanacaktır.*
- *Her ilin kendi içerisinde adına en fazla vergi tahakkuk eden gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden 100 mükellefe kadar olanların yer aldığı listeler (bilgilerinin açıklanmasını istemeyenler hariç) mükelleflerin bağlı oldukları Vergi Dairesi Başkanlıkları/Defterdarlıklar tarafından her yıl Eylül ayı sonuna kadar açıklanacaktır.*

5. VERGİ REKORTMENİ OLMANIN AVANTAJ VE DEZAVANTAJLARI

Vergi rekortmeni olan mükellefler birtakım avantaj ya da dezavantajlarla karşılaşabilmektedir. Bunlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir;

Avantajlar;

- Vergi rekortmenleri, toplumda ekonomik, sosyal ve finansal açıdan saygı gören ve takdir edilen kişilerdir.
- Vergi rekortmenlerinin finansal seviyelerinin üst düzey olması onları serbest piyasada daha kolay finansman kaynağı bulma konumuna yerleştirir.
- Vergi rekortmenlerinin yapmış oldukları yüksek tutarlı vergi ödemeleri vergi iadesi alabilmelerini sağlamaktadır.

Dezavantajlar;

- Vergi rekortmenlerinin diğer mükelleflere nispeten daha fazla vergi öder ve vergi yükleri fazla olur.
- Vergi rekortmenlerinin gerek vergi idaresi gerekse vergi denetmenleri tarafından görülmesi onları daha fazla ön plana çıkararak vergi denetimine tabi olma ihtimallerini artırır.
- Vergi rekortmenleri farklı mali taleplerle karşı karşıya kalma endişesi yaşarlar.
- Vergi rekortmenleri, yaptıkları yüksek vergi ödemeleriyle yasal mevzuatın dışında ödül mahiyetinde herhangi bir vergi indirimi alamazlar.

Görüldüğü üzere, vergi rekortmenliğinin avantajlarının yanı sıra dezavantajları da mevcuttur. Devlet nezdinde ise vergi rekortmenlerinin önemi, ödenecek yüksek vergilerinin ülke ekonomisinin büyüme ve

kalkınmasına katkı sağlaması ile sunulacak kamu hizmeti sayısını artıracak olmasıdır.

6. 2019-2014 DÖNEMİNDE TÜRKİYE’DEKİ VERGİ REKORTMENLERİ LİSTELERİNİN GÖRÜNÜMÜ

Bu başlık altında 2019-2024 yılları arasında vergi rekortmenlerine ilişkin seçilmiş bilgilere yer verilecektir. Seçilen bilgiler tablolaştırılarak vergi rekortmenlerinin daha somut bir şekilde sınıflandırılması sağlanmış olacaktır.

İlk olarak vergi rekortmenlerine ilişkin verilere geçmeden önce Türkiye’deki gelir ve kurumlar vergisi mükellef sayılarına yer verilecektir. Tablo 1’deki verilere göre gelir vergisi mükellefi sayısı kurumlar vergisi mükellefi sayısından oldukça fazladır. Bu durum ise gelir vergisinde rekortmen olmanın kurumlar vergisine nispeten daha zor olduğunu göstermektedir. Yani, 10 milyon içerisinde vergi rekortmeni olmak 1,2 milyon içerisinde vergi rekortmeni olmaktan daha zordur. Ayrıca, gelir vergisi içerisinde ücret gelirlerini stopaj suretiyle ödeyen çalışanların sayısının fazlalığı da dikkat çeken başka bir husustur. Bu durum gelir vergisine ilişkin vergi yükünün ağırlıklı olarak çalışanlar üzerinde olduğunu göstermektedir.

Tablo 1: Gelir ve Kurumlar Vergisi Mükellef Sayıları (Kişi)

	Gelir Vergisi					Kurumlar Vergisi Toplam
	GV Faal Mükellef	Gelir Stopaj	GMSİ	Basit Usul	GV Toplam	
2024	2.606.489	4.151.166	2.710.366	821.849	10.289.870	1.191.375
2023	2.478.134	3.962.053	2.266.450	833.417	9.540.054	1.143.344
2022	2.364.625	3.749.494	2.249.233	836.779	9.200.131	1.069.339
2021	2.235.576	3.510.153	2.107.353	836.871	8.689.953	986.318
2020	2.086.100	3.238.862	2.056.305	808.571	8.189.838	918.229
2019	1.964.548	2.888.386	2.030.265	783.455	7.666.654	848.904

Kaynak: GİB, İstatistikler, Aylar İtibariyle Mükellef Sayıları. GV: Gelir Vergisi, GMSİ: Gayri Menkul Sermaye İradı.

Vergi rekortmeni listesinin yayımlandığı gelir ve kurumlar vergilerine ilişkin bir diğer önemli veri ise bu vergilerin toplam vergi gelirleri içerisindeki payıdır. Tablo 2, 2019-2024 yılları arasındaki gelir ve kurumlar vergisi gelirleri ile bu gelirlerin toplam vergi gelirleri içerisindeki payını göstermektedir. Bu tabloya göre gelir ve kurumlar vergisi gelirleri toplam vergi gelirleri içerisinde yaklaşık %32-33’lük bir paya sahiptir. Yani yayımlanan vergi rekortmenleri listesi vergi gelirlerinin %32-33’lük kısmını temsil etmektedir. Türkiye’de

dolaylı vergilerin payının %65² civarında olduğu düşünüldüğünde gerçek vergi rekortmenlerini özellikle katma değer vergisi (KDV) ve özel tüketim vergisi (ÖTV) gibi vergilerin nihai tüketiciye yansıtıldığı vergilerde aramak daha doğru olacaktır.

Tablo 2: Gelir, Kurumlar ve Toplam Vergi Gelirlerine İlişkin Rakam ve Oranlar (Bin TL) (%)

Yıl	Gelir Vergisi (G)	Kurumlar Vergisi (K)	Toplam Vergi Geliri (T)	Gelir Vergisi / Toplam Vergi Geliri (G/T)	Kurumlar Vergisi / Toplam Vergi Geliri (K/T)	Gelir ve Kurumlar Vergisinin Toplam Vergi Gelirleri İçerisindeki Payı (G/T) + (K/T)
2024	1.527.664.798	890.215.830	7.395.898.672	0,207	0,120366	0,327
2023	694.044.298	786.318.167	4.565.648.561	0,152	0,172225	0,324
2022	356.464.374	507.453.785	2.393.375.049	0,149	0,212024	0,361
2021	219.655.838	177.972.747	1.189.456.121	0,185	0,149625	0,334
2020	158.841.637	105.056.671	852.364.953	0,186	0,123253	0,310
2019	162.704.018	78.828.983	690.343.850	0,236	0,114188	0,350

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Genel Yönetim Bütçe İstatistikleri

Gelir ve kurumlar vergilerine ilişkin temel birkaç veriye yer verdikten sonra vergi rekortmenleri ile ilgili gösterge, yayınlanan vergi rekortmenleri listesinde ismi açıklanan ve açıklanmasını istemeyen mükelleflerin seyri ile alakalıdır. Tablo 3’de vergi rekortmeni olmuş gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden isminin açıklanmasına izin veren ve vermeyenlerin sayısı görülmektedir.

2 Ayrıntılı bilgi için bkz; Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Kamu Kesimi İstatistikleri, Kamu Kesimi Genel Dengesi Verileri.

Tablo 3: Gelir ve Kurumlar Vergisi Rekortmenlerinden İsmi Açıklanan ve Açıklanmasını İstemeyenlerin Sayısı (Kişi)

Vergi Türü	Gelir Vergisi		Kurumlar Vergisi	
Yıl	Açıklanan	Açıklanmasını İstemeyen	Açıklanan	Açıklanmasını İstemeyen
2024	21	79	68	32
2023	27	73	66	34
2022	25	75	62	38
2021	28	72	68	32
2020	31	69	71	29
2019	31	69	80	20

Kaynak: GİB, İstatistikler, En Çok Vergi Ödeyen Mükellefler Listesi (Gelir ve Kurumlar Vergisi).

Tablo 3’e göre, gelir vergisi rekortmenlerinin %69-79’u isimlerinin açıklanmasını istememektedir. Bu oran 2019 yılına nispeten 2024 yılında en üst seviyeye çıkmış ve yaklaşık her beş mükelleften dördü ismini gizlemeyi tercih etmiştir. Kurumlar vergisinde ise durum tam tersidir. Yani mükelleflerin çoğunluğu isimlerinin açıklanmasını tercih etmektedir. Bu durum “şeffaf bir şekilde kazancını beyan eden mükelleflerin ismini neden gizlemeyi tercih ettikleri” sorusunu akıllara getirmektedir. Listenin tamamının GİB’in elinde bulunması nedeniyle tercih edilen gizlilik durumunun devlet ile alakalı olmadığı düşünülmektedir. Yardım kuruluşlarının, sponsorluk arayışında olan organizasyonların ve finansal darboğaza girmiş firmaların mali talepleriyle karşı karşıya kalma endişesinin vergi rekortmenlerinin mahremiyeti tercih etmelerinde etkili olduğu düşünülmektedir. İsimleri ilan edilen mükelleflerin ekonomik gücünün ortaya çıkması bu mükellefleri piyasada taze kan olarak gösterebilecektir. Bir diğer görüş ise; rekortmenlerin alçak gönüllülük sergileyerek isimlerini gizli tutma çabasıdır. Ancak bilinmelidir ki; isimleri ilan edilerek onore edilen mükellefler vergiye gönüllü uyumuna, vergi bilincinin gelişimine, mali şeffaflık ve vergi ahlak düzeyinin olumlu yönde gelişimine katkı sağlayacaktır.

Bu başlık altında incelenmesi gereken bir diğer önemli husus ise; vergisini ödemeyen ve halk arasında rencide edilen mükelleflerden oluşan “vergi yüzüstüleri” listesinde isimlerin yayımlanmasında mahremiyet ilkesi aranmazken, mükellefi rencide etmek bir yana saygınlık kazandıracak “vergi rekortmenleri” listesinde mahremiyet ilkesine imkan tanınmasıdır. Bu yüzden gerekli yasal düzenlemeler yapılarak vergi rekortmenleri listesindeki mahremiyet ilkesinin de kaldırılması gerekmektedir.

Tablo 4, gelir vergisi rekortmenlerinin elde ettikleri gelirlerin hangi gelir unsuruna tabi olduğu ile alakalıdır. Bu tabloya göre, isminin açıklanmasına izin veren mükelleflerden menkul sermaye iradı geliri elde ederek vergi rekortmeni olan mükellefler ilk sırada bulunmaktadır. Bu kazançların türü ise genellikle “menkul kıymet yatırım ortaklığı” ve “kendi adına menkul sermaye iradı faaliyetleri”nden oluşmaktadır.

Tablo 4: Gelir Vergisi Rekortmenlerinin Gelir Unsurlarına Göre Tasnifi

	Ticari Kazanç	Zirai Kazanç	SMK	Ücret	MSİ	GMSİ	Diğer Kazanç ve İrad	Toplam
2024	-	-	1	5	15	-	-	21
2023	1	-	2	8	16	-	-	27
2022	2	-	3	2	16	2	-	25
2021	1	-	6	2	16	3	-	28
2020	1	-	7	3	17	3	-	31
2019	2	1	2	1	23	2	-	31

Kaynak: GİB, İstatistikler, En Çok Vergi Ödeyen Mükellefler Listesi (Gelir Vergisi), SMK: Serbest Meslek Kazancı, MSİ: Menkul Sermaye İradı, GMSİ: Gayri Menkul Sermaye İradı

Tablo 4, gelir vergisinin yedi gelir unsuruna göre tasnif edilmiştir. 2019-2024 yılları arası incelendiğinde; diğer kazanç ve irat dışındaki tüm gelir unsurlarında vergi rekortmeni mevcuttur. Bu rekortmenlerin yoğunluğu ise sırasıyla; menkul sermaye iradı, ücret, serbest meslek kazancı, gayrimenkul sermaye iradı, ticari kazanç ve zirai kazanç şeklindedir. Bu sıralama ile dikkat çeken diğer önemli bir husus ise; rekortmenlerin çoğunluğunun üretim sektöründen ziyade sermaye ile alakalı olmasıdır. Örneğin, menkul sermaye iradı geliri elde ederek vergi rekortmeni olan mükelleflerin gelirlerinin; kar payı, alacak faizi, mevduat faizi, repo ve ters repo işlemleri ile dağıtılabilecek kârlardan oluşabileceği aşîkârdır. Üretimi temsil eden ticari ve zirai kazançlarda ise; vergi rekortmeni sayısı oldukça azdır. Ülke ekonomisi açısından temenni edilen tablo ise; üretim sektörlerinin, sermayeye nispeten daha etkili olması yönündedir. Bundan dolayı devletin üretim sektörlerine yönelik uygulayacağı destek ve teşvikler ile vergi rekortmenleri listesinin de ticari ve zirai kazanç lehine değişmesi muhtemel olacaktır.

Tablo 5: Kurumlar Vergisi Rekortmenlerinin Faaliyette Bulundukları Sektörler ve Yüzdelik Payları (İlk 10 Sıra)

	Bankacılık	Diğer	Bankacılık (%)
2024	6	2	75
2023	8	2	80
2022	7	-	100
2021	6	3	66,66
2020	8	2	80
2019	7	2	77,77

*Kaynak: GİB, İstatistikler, En Çok Vergi Ödeyen Mükellefler Listesi (Kurumlar Vergisi), * Listede ismi açıklanmayanlar yüzdelik hesaplamaya dâhil edilmemiştir.*

Tablo 5 de tablo 4’ü destekler nitelikte olup kurumlar vergisi rekortmenlerinden ilk on sırada yer alan mükelleflerin sektörel dağılımı gösterilmektedir. Bu sıralamada da menkul sermaye iradı unsuruna göre gelir elde ederek kazanç sağlayan bankacılık sektörü oldukça ağırlıktadır. İlgili yıllara ait kurumlar vergisi rekortmenleri incelendiğinde; dikkat çeken bir diğer önemli husus ise 2019-2021 yılları arasında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının (TCMB) ilk sırada yer alırken, 2022 listesinde ilk sıranın açıklanmaması ve 2023-2024 yıllarında ise TCMB’nin listede yer almamasıdır. Bu durumun gerekçesinin “Kur Korumalı Mevduat” (KKM) sisteminin uygulanmaya başlamasının olduğu ve bu sistem ile oluşan zararların³ TCMB’nin vergi rekortmenleri listesindeki yerini kaybettiği düşünülmektedir.

Tablo 6: Gelir Vergisi Rekortmenlerinin Bağlı Bulundukları İller

	İstanbul	Ankara	İzmir	Gaziantep	Eskişehir	Afyon	Karabük	Bursa	Antalya
2024	11	3		5	2				
2023	15	5	1	5	1				
2022	19	3	2			1			
2021	24	2	1		1				
2020	19	3	2	2	2		1	1	
2019	24	3			2			1	1

Kaynak: GİB, İstatistikler, En Çok Vergi Ödeyen Mükellefler Listesi (Gelir Vergisi).

3 “... 2022 yılında 72 milyar TL kâr etmiş olan Merkez Bankası 2023 yılında 818,2 milyar TL, 2024 yılında 700,4 milyar TL zarar etti. Zararın 2025 yılında da azalarak devam ettiği tahmin ediliyor.” (Mahfi Eğilmez, Kendime Yazılar, 23.08.2025).

Tablo 6, gelir vergisi rekortmenlerinin hangi illerden çıktığını göstermektedir. Bu tabloya göre; sanayinin geliştiği ve iş merkezlerinin çoğunun bu illerde bulunduğu İstanbul, Ankara, İzmir, Gaziantep ve Eskişehir illeri ilk sıralarda yer almaktadır. Özellikle üretimin ve iş sektörünün merkezi olan İstanbul ili vergi rekortmenleri cenneti olarak tabloda ilk sıradadır.

Tablo 7 ve 8’de ise gelir ve kurumlar vergisi rekortmenlerinden ilk beşinin hangi illerden oluştuğuna ve ilgili yıllarda tahakkuk eden toplam vergi içerisindeki paylarına yer verilmiştir.

Tablo 7: Gelir Vergisi Rekortmeni İlk 5 İl ve Bu İllerin Toplam Tahakkuk Eden Vergi İçerisindeki Payları (2019-2024) (%)

2019		2020		2021	
İl	Yüzde (İl/Toplam)	İl	Yüzde (İl/Toplam)	İl	Yüzde (İl/Toplam)
İSTANBUL	51	İSTANBUL	55	İSTANBUL	56
ANKARA	9	ANKARA	8	ANKARA	8
İZMİR	7	İZMİR	7	İZMİR	7
BURSA	4	BURSA	4	BURSA	4
ANTALYA	3	ANTALYA	2	ANTALYA	3
TOPLAM	74	TOPLAM	76	TOPLAM	78
2022		2023		2024	
İl	Yüzde (İl/Toplam)	İl	Yüzde (İl/Toplam)	İl	Yüzde (İl/Toplam)
İSTANBUL	55	İSTANBUL	55	İSTANBUL	54
ANKARA	8	ANKARA	8	ANKARA	9
İZMİR	7	İZMİR	7	İZMİR	7
BURSA	4	BURSA	4	BURSA	4
ANTALYA	3	ANTALYA	3	ANTALYA	3
TOPLAM	77	TOPLAM	77	TOPLAM	76

Kaynak: GİB, İstatistikler, 2000-2024 Vergilendirme Dönemlerinde İller Bazında Beyan Edilen Matrah ve Vergi Tutarları.

Tablo 7, 2019-2024 yılları arasında ilk beş sırada yer alan gelir vergisi rekortmeni illeri ve bu illerin tahakkuk eden toplam vergi içerisindeki payını göstermektedir. Belirtilen tüm yıllarda sıralama aynı olup, İstanbul ilinin tahakkuk eden toplam vergi içerisindeki payının %50’den fazla olduğu görülmektedir. İstanbul’u takip eden Ankara bile İstanbul’un neredeyse altıda bir paya sahiptir. Bu durum İstanbul’un, Türkiye ekonomisi açısından ne

kadar önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. İlk beş ilin toplamının toplam tahakkuk eden vergi içerisindeki payları incelendiğinde ise bu illerin toplam içerisindeki payının yaklaşık %75 olduğu görülmektedir. Bu durum devletin en önemli gelir kaynağı olan vergilerin yaklaşık %75’inin beş il tarafından karşılandığı anlamına gelmektedir. Türkiye’nin 81 ilden oluştuğu düşünüldüğünde; geriye kalan 76 il vergilerin %25’ini karşılamaktadır. Bu durumun nüfus, sanayi, ulaşım vb. gibi faktörlere bağlı olduğu düşünülse de ilk beş ilde (özellikle İstanbul’da) meydana gelebilecek yıkıcı bir doğal afetin ülke ekonomisine etkisi oldukça ciddi olacaktır. Bundan dolayı vergi gelirlerinin tüm illere homojen bir şekilde dağılması Türkiye ekonomisinin lehine olacaktır.

Tablo 8: Kurumlar Vergisi Rekortmeni İlk 5 İl ve Bu İllerin Toplam Tahakkuk Eden Vergi İçerisindeki Payları (2019-2024) (%)

2019		2020		2021	
İl	Yüzde (İl/Toplam)	İl	Yüzde (İl/Toplam)	İl	Yüzde (İl/Toplam)
İSTANBUL (BMVDB)	27	İSTANBUL (BMVDB)	29	İSTANBUL (BMVDB)	31
ANKARA	25	İSTANBUL (İVDB)	27	İSTANBUL (İVDB)	22
İSTANBUL (İVDB)	24	ANKARA	19	ANKARA	18
İZMİR	4	İZMİR	4	İZMİR	5
BURSA	3	BURSA	3	KOCAELİ	3
TOPLAM	83	TOPLAM	82	TOPLAM	79
2022		2023		2024	
İl	Yüzde (İl/Toplam)	İl	Yüzde (İl/Toplam)	İl	Yüzde (İl/Toplam)
İSTANBUL (BMVDB)	36	İSTANBUL (İVDB)	33	İSTANBUL	59
İSTANBUL (İVDB)	27	İSTANBUL (BMVDB)	30	ANKARA	13
ANKARA	16	ANKARA	11	İZMİR	4
İZMİR	3	İZMİR	4	BURSA	3
KOCAELİ	3	BURSA	3	KOCAELİ	2
TOPLAM	85	TOPLAM	81	TOPLAM	81

Kaynak: GİB, İstatistikler, 2000-2024 Vergilendirme Dönemlerinde İller Bazında Beyan Edilen Matrah ve Vergi Tutarları, BMVDB: Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı, İVDB: İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı (İstanbul Defterdarlığı).

Türkiye genelinde kurumlar vergisi rekortmenleri içerisindeki ilk 5 ilin ve bu illerin toplam tahakkuk eden vergi içerisindeki paylarının gösterildiği Tablo 8 de Tablo 7'ye benzer özellikler taşımaktadır. İlk sırada İstanbul ili yerini korurken diğer iller de gelir vergisindeki illere benzer illerdir. Bu tabloya sadece Kocaeli ili dahil olurken, ilk beş ilin toplam içerisindeki payı da gelir vergisinden farklı olup yaklaşık %82'ye denk gelmektedir. Bu durumda geriye kalan 76 il, toplam tahakkuk eden verginin %18'ini karşılamaktadır. Bu denli heterojen bir yapının mevcudiyeti, aynı gelir vergisinde olduğu gibi ülke ekonomisi açısından ciddi sakıncalara sebep olabilecektir. Devletin geliştireceği ve elde edeceği vergi gelirlerinin dengeli dağılacağı bir sistem sadece vergi gelirleri açısından değil birçok makroekonomik gösterge açısından da olumlu etkilere sebep olacaktır.

Tablo 9: Gelir Vergisi Kadın-Erkek Vergi Rekortmeni Sayı ve Yüzdeleri (2019-2024)

	Kadın	%	Erkek	%
2024	1	4,76	20	95,2
2023	2	7,4	25	92,5
2022	3	12	22	88
2021	3	10,7	25	89,2
2020	1	3,2	30	96,7
2019	7	22,5	24	77,4
Toplam	17	10,4	146	89,5

Kaynak: GİB, İstatistikler, En Çok Vergi Ödeyen Mükellefler Listesi (Gelir Vergisi).

Tablo 9'da gelir vergisi rekortmenlerinin erkek ve kadın mükelleflere göre dağılımına yer verilmiştir. Vergi rekortmenleri listesinde isminin açıklanmasını isteyenler içerisinde erkek mükelleflerin kadın mükelleflere nispeten daha fazla olduğu görülmektedir. T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın yayımlanmış olduğu istatistiklere⁴ göre; 2024 yılında, işveren ve kendi hesabına çalışan kadın girişimcilerin oranı %18,2'dir. Geriye kalan %81,8'lik kısım ise erkek girişimcilerden oluşmaktadır. Bu oranlar, kadın ve erkek vergi rekortmen oranlarıyla da benzerlik göstermektedir. Başka bir ifadeyle, kadın vergi rekortmenlerinin sayısının az olması kadın girişimcilerin sayısının az olması ile açıklanabilmektedir.

4 Ayrıntılı bilgi için; <https://kadingirisimci.gov.tr/%C4%B1statistikler/> linki incelenebilir.

7. SONUÇ

Bu çalışma, Türkiye’de 2019-2024 döneminde gelir ve kurumlar vergisi rekortmenlerinin görünümünü çok boyutlu bir çerçevede analiz etmiştir. Elde edilen bulgular, vergi rekortmenliğinin yapısal, sektörel ve sosyoekonomik yönlerine ilişkin önemli sonuçlar ortaya koymaktadır.

Öncelikle, gelir vergisi rekortmenlerinin büyük çoğunluğunun isimlerinin açıklanmasını tercih etmediği, kurumlar vergisi rekortmenlerinde ise bunun tersine bir eğilim olduğu tespit edilmiştir. Gelir vergisi rekortmenleri arasında mahremiyet talebinin artması; ekonomik güçlerinin görünür hale gelmesinin yaratabileceği sosyal talepler, sponsorluk ve bağış beklentileri ile piyasa aktörlerinin olası finansal yönelimlerinden duyulan endişelerle ilişkilendirilebilir. Buna karşılık kurumlar vergisi rekortmenlerinin kurumsal kimlik gereği şeffaflık ve kurumsal itibar motivasyonlarıyla isimlerini açıklamaya yönünde daha istekli oldukları görülmektedir.

Gelir vergisi rekortmenlerinin elde ettikleri kazanç türlerine bakıldığında ise menkul sermaye iradı gelirlerinin belirgin biçimde öne çıktığı, üretim faaliyetlerini temsil eden ticari ve zirai kazançların ise oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum, Türkiye’de sermaye gelirlerinin vergi rekortmenliği listelerinde baskın bir role sahip olduğunu göstermekte; üretim temelli gelirlerin nispeten düşük seviyede kalması ise ekonomik yapının sermaye ağırlıklı bir görüntü sergilediğine işaret etmektedir. Kurumlar vergisi rekortmenlerinde de ilk sıraların bankacılık sektörü tarafından domine edilmesi bu bulguyu desteklemektedir. Özellikle ilgili dönemde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın (TCMB) önce ilk sıralarda yer alırken daha sonraki yıllarda listeden düşmesi, para politikaları ve KKM uygulaması gibi makroekonomik gelişmelerin vergi rekortmenliği listesini doğrudan etkileyebildiğini göstermektedir.

Coğrafi dağılım bakımından, hem gelir hem kurumlar vergisinde rekortmenlerin ağırlıklı olarak İstanbul, Ankara ve İzmir gibi ekonomik faaliyetlerin yoğunlaştığı şehirlerden çıktığı belirlenmiştir. İl bazlı vergi tahakkukları incelendiğinde İstanbul’un payının gerek gelir gerek kurumlar vergisinde %50’nin üzerinde olduğu, ilk beş ilin toplam tahakkuk payının ise yaklaşık %75-82 bandında seyrettiği görülmektedir. Vergi gelirlerinin bu derece birkaç ile yoğunlaşması, Türkiye’nin ekonomik kırılganlığı açısından önemli bir risk unsurudur. Özellikle İstanbul gibi tek bir merkezin aşırı ağırlığa sahip olması, olası bir doğal afet veya ekonomik şokun ülke gelir performansını ciddi ölçüde etkileyebileceğini göstermektedir.

Çalışmanın bir diğer bulgusu, vergi rekortmenleri arasında kadın mükellef oranının oldukça düşük olmasıdır. Bu durum doğrudan Türkiye'deki kadın girişimciliğinin düşüklüğüyle ilişkilidir. Kadınların işgücüne ve girişimcilik faaliyetlerine katılım oranlarının artırılması, uzun vadede vergi rekortmenliği listelerindeki toplumsal cinsiyet dengesizliğini azaltma potansiyeline sahiptir.

Tüm bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, vergi rekortmenliğinin Türkiye'de ekonomik faaliyetlerin yapısı, sermaye dağılımı, sektörlerin kârlılık dinamikleri ve bölgesel ekonomik yoğunlaşma gibi birçok makro faktörü yansıttığı görülmektedir. Vergi rekortmenliği listelerinin daha kapsayıcı, üretim odaklı ve bölgesel olarak dengeli bir yapıya kavuşması, ancak üretim sektörlerinin desteklenmesi, girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesi, kadın girişimci oranlarının artırılması ve bölgesel kalkınma politikalarının etkin uygulanmasıyla mümkün olacaktır. Ayrıca mahremiyet uygulamasının gözden geçirilmesi, vergiye gönüllü uyumun teşvik edilmesi ve toplumsal vergi bilincinin artırılması açısından önem taşımaktadır.

Kaynakça

- 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 10/1/1961 tarihli ve 10705 sayılı Resmi Gazete.
- 561 sayılı En Fazla Vergi Tahakkuk Eden Gelir ve Kurumlar Vergisi Mükelleflerinin Açıklanmasına İlişkin Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği, 25/5/2024 tarihli ve 32556 sayılı Resmi Gazete.
- Capital Dergisi (01.06.2002), Rekortmenler Şimdi Ne Yapıyor, <https://www.capital.com.tr/is-dunyasi/soylesiler/rekortmenler-simdi-ne-yapiyor#:~:text=%C4%B0stanbul'daki%20pek%20%C3%A7ok%20yol,%C3%A7e%C5%9Fitli%20i%C5%9F%20makinelerini%20kiraya%20veriyorlar.> (Erişim Tarihi: 03.11.2025).
- Demir, V. ve Gökçen, H.B. (2014). Stratejik Yönetim Muhasebesi ve Vergi Planlaması İlişkisi: Vergi Planlamasına Dayalı Maliyetleme (VPDM), Muhasebe ve Denetime Bakış, 41, 17-32.
- Eğilmez, M. (23.08.2025), Kendime Yazılar: KKM Faciası, <https://www.mahfiegilmez.com/2025/08/kkm-facias.html>, (Erişim Tarihi: 20.11.2025).
- GİB, İstatistikler, 2000-2024 Vergilendirme Dönemlerinde İller Bazında Beyan Edilen Matrah ve Vergi Tutarları.
- GİB, İstatistikler, Aylar İtibariyle Mükellef Sayıları.
- GİB, İstatistikler, En Çok Vergi Ödeyen Mükellefler Listesi (Gelir ve Kurumlar Vergisi).
- Hazine ve Maliye Bakanlığı, Genel Yönetim Bütçe İstatistikleri <https://kadingirisimci.gov.tr/%C4%B1statistikler/> (Erişim Tarihi: 20.11.2025).
- Özdal, A.N. (2014). Ortaçağ İslâm Dünyasında Farklı İşletmecilik Türleri ve Organizasyonel Yapıları -Bir Taslak Çalışması-, Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 1(1), 73-95.
- TDK, Türk Dil Kurumu Genel Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 03.11.2025).
- Uras, G. (08.04.2007), Yıllar boyu vergi rekortmenleri değişiyor, Milliyet Gazetesi, <https://www.milliyet.com.tr/yazarlar/gungor-uras/yillar-boyu-vergi-rekortmenleri-degisiyor-195323>, (Erişim Tarihi: 03.11.2025).
- Uz, A.M. (2005). 1264/1848 Yılı Vergi Mükellefleri Listeleri Üzerinde Bir İnceleme Mahallelerde Doğu-Batı Gelişmişlik Farkı ve Yılın Vergi Rekortmenleri, Karpuz, H. ve Eravşar, O. (Ed.), Konya Kitabı VIII içinde (s.27-43). Konya: İnci Ofset.
- Wikipedi Özgür Ansiklopedi, Matild Manukyan’a ait biyografi, https://tr.wikipedia.org/wiki/Matild_Manukyan, (Erişim Tarihi: 03.11.2025).